

ALS 25 ANYS DEL SEU MARTIRI MONS. ROMERO DAVANT L'IMPERI

GREGORIO ROSA CHÁVEZ

Bisbe Auxiliar de San Salvador

Recorden vostès la carta de Monseñor Oscar Arnulfo Romero al president dels EUA, Jimmy Carter, a propòsit de l'enviament d'armes a l'exèrcit del Salvador?: El que necessitem no són bales, sinó mongetes, va dir el volgut pastor el 17 de febrer de 1980 a la catedral de San Salvador. El poble va rubricar aquesta posició amb un aplaudiment atronador. Un mes més tard, Monseñor Romero -el martir més conegut i estimat del segle vint-queia abatut per una bala. Queia com un gra de blat en el solc on germinaria l'alliberament del seu poble. Ho va profetitzar ell mateix en la seva última homilia, en la petita capella de l'hospital La Divina Providència:

"El que es lliura per amor a Crist al servei dels altres, aquest viurà com el granet de blat que mor, però mor aparentment. Si no morís es quedaria sol. Si dóna collita és perquè mor, es deixa immolar a la terra, desfer-se; i només desfent-se produeix la collita."

Ja havia començat la guerra a El Salvador, una guerra que ell havia vist venir i que intentà detenir en va.

Monseñor Romero s'enfronta a l'imperi

La carta al president Carter mai no va ser enviada al seu destinatari, però Monseñor la va llegir a la seva catedral després d'aquesta introducció: "Mogut per aquesta inquietud -la d'un govern que «només està basat en les Forces Armades i en el suport d'algunes potències estrangeres»- és que m'he atrevit a fer una carta per al mateix president Carter i que l'enviaré després que vostès me'n donin la seva opinió."

La carta deia, entre d'altres coses:

"Em preocupa bastant la notícia que el govern dels EUA està estudiant la manera d'afavorir la carrera armamentista del Salvador enviant equips militars i assessors per entrenar a tres batallons salvadorencs en logística, comunicacions i intel·ligència. De ser certa aquesta informació periodística, la contribució del seu govern en comptes d'afavorir una major justícia i pau a El Salvador, aguditzaria sens dubte la injustícia i la repressió en contra del poble organitzat, que molts cops ha estat lluitant perquè es respectin els seus drets més fonamentals."

En la part conclusiva, llegim:

"Seria injust i deplorable que per la intromissió de potències estrangeres es frustrés el poble salvadorenc, se'l reprimís i impedís decidir amb autonomia sobre la trajectòria econòmica i política que ha de seguir la nostra pàtria (Homilia del 17.02.80)."

En tornar a casa seva, Monseñor Romero es va col·locar enfront de la seva gravadora i va consignar en el seu Diari -que, com sabem, *va escriure* amb el micròfon-, el que havia volgut comunicar al poble a la llum de la paraula de Déu:

"L'homilia va durar una hora i quaranta-cinc minuts. Vaig parlar de la pobresa amb l'esquema del document de Medellín, presentant-la com una denúncia contra la injustícia del món, com un esperit que es viu, recolzant-se en Déu, i com un compromís, el de Jesucrist que es compromet amb els pobres, i des d'allí, l'Església també compleix la missió de Crist per cridar a tothom a la salvació. I amb aquesta llum de les benaventurances, que s'han llegit avui en l'evangeli, he il·luminat la realitat del país per condemnar l'egoisme de la riquesa que s'entossudeix a mantenir els seus privilegis i per donar també les orientacions des de les exigències dels pobres a la política del país (El Seu Diari, 17.02.80)."

Anys més tard, el seu digne successor, Monseñor Rivera pronunciava altres paraules profètiques que el Papa Joan Pau II va repetir a Roma el 15 d'octubre de 1984, quan es va realitzar la primera reunió de diàleg entre el govern salvadorenc i la guerrilla, amb la mediació de l'Església: «Les armes vénen de fora, però els morts són tots salvadorencs».

Ara, en un món unipolar, com no pensarem en la guerra a Iraq?

«Els morts d'Iraq -assenyala el president de Càritas Italiana- no tindran el privilegi de la sepultura, ni dels noms sobre les seves tombes, ni tan sols que coneguem el nombre aproximat de víctimes que hem de recordar: no sabrem mai quants són els desapareguts, anihilats per un míssil intel·ligent, carbonitzats o dissolts dins un tanc, sepultats en un búnquer eliminat per un coet hipertecnològic, matats pel foc amic o enemic» (Mons. F. Montenegro).

Què lluny estem de la famosa frase de Monseñor Romero a Lovaina, en rebre el doctorat «honoris causa»: “La glòria de Déu és que EL POBRE viu!”

Romero, l'home que es va deixar conduir per l'Esperit

Qui va ser aquest home que va parlar amb tanta claredat? Com s'explica el pas d'una actitud conservadora, tímida i vacil·lant, a la llibertat total del profeta de foc que, posant la seva confiança només en Déu i la seva paraula, s'enfrontà amb els poders d'aquest món? Va ser realment un profeta o un home manipulats políticament?

Mons. Ricardo Urioste, president de la Fundación Romero, és l'home més citat en el Diari del volgut pastor i el seu més pròxim col·laborador. Quan li van preguntar maliciosament si Mons. Romero havia estat manipulats políticament, va respondre: «Sí, Mons. Romero es va deixar manipular per l'Esperit Sant. Ell sempre es va esforçar per ser fidel a Déu». Per això consultava tant i patia davant de tantes preguntes candents que li colpejaven l'ànima des de la realitat dramàtica que vivia el seu poble. Dia a dia l'Esperit el va anar modelant, en un procés dolorós i alliberador.

Els qui vam conèixer Romero com a sacerdot a la diòcesi de San Miguel, podem donar fe del profund canvi que es va anar produint en ell al llarg de l'any. En aquesta època el seu amor als pobres es quedava en el nivell assistencial i de promoció humana. Encara faltaven altres etapes en el seu procés de conversió: preguntar-se per què hi ha els pobres, comprometre's amb el seu alliberament integral i lluitar pel canvi d'estructures que portessin a una veritable reconstrucció del teixit social.

La pedra de toc va ser el redescobriments de Medellín, gràcies a la seva trobada amb Mons. Pironio, quan aquest va predicar un retir espiritual als bisbes d'Amèrica Central. El sant bisbe argentí es convertiria a partir de llavors en l'amic fidel i el confident durant les tenses visites de Mons. Romero al Vaticà.

Després del retir Mons. Romero va superar les barreres que s'havien aixecat a la seva ment a causa de les "relectures de Medellín". Sobre això és útil recordar tres moments d'aquest camí de conversió.

El primer moment va ser de resistència militant davant el que ell considera una mutilació dels documents de Medellín: “Els han mutilat els qui coneixen malament els documents de justícia i pau per triar-ne només els que convéien als seus intents demagògics (Setmanari «Orientación» 12.08.73).

La visió que reflecteix l'editorial que va publicar el mateix setmanari algunes setmanes més tard és més matisada:

“Un fet de la vida de l'Església, tan transcendental per a Amèrica, s'ha desfigurat per l'exageració de dos extrems: el dels que no volen deixar-se endur pel vigorós buf de l'Esperit Sant que impulsa a una presència més dinàmica en l'*actual transformació d'Amèrica Llatina*, i el dels que volen accelerar tant aquest dinamisme que fins han arribat a confondre les exigències de l'Esperit amb l'esperit d'una revolució anticristiana (ibid., 23.09.73).

Passem al segon moment, un any més tard, quan Mons. Romero pren possessió de la diòcesi més jove del Salvador. Una biografia molt documentada tracta de demostrar que va ser allí, en contacte amb la realitat dels pobres, on el pastor va anar aprofundint la seva conversió: “M'envien després a Santiago de Maria i allí em torno a topar amb la misèria: amb aquells nens que es morien només per l'aigua que bevien, amb aquells camperols malmatats a les cortas (Zacarias Díez i Juan Macho, «A Santiago de Maria em vaig topar amb la misèria»).

En aquesta Església particular, Romero es presenta als seus fidels mitjançant una carta pastoral titulada «L'Esperit Sant a l'Església». Encara que no conté cap referència al magisteri llatinoamericà, hi ha un compromís com a pastor: “Espero complir, amb l'assistència de l'Esperit Sant, la meua difícil missió profètica. Fins i tot en el cas necessari de la denúncia, avui tan de moda, serà el meu un llenguatge d'amor de pastor que no té enemics sinó en aquells que voluntàriament vulguin ser-ho de la veritat de Crist.

El canvi va arribar a la seva plenitud quan empenyà el bàcul d'arquebisbe de San Salvador i entrà en contacte amb els secrets del poder econòmic, polític i militar. Va ser allí on va poder percebre de forma evident la maldat de l'imperi, un imperi que ell va despullar diumenge a diumenge amb una clarividència i valentia que encara avui ens sorprenen. Aquí fa seva la visió d'Església que proposa Medellín: “Aquesta és l'Església que jo vull. Una Església que no compti amb els privilegis i les vàlues de les coses de la terra. Una Església cada cop més deslligada de les coses terrenals, humanes, per poder-les jutjar amb major llibertat des de la seva perspectiva de l'Evangeli, des de la seva pobresa (Homilia, 28.08.77).

“Monseñor, diuen que vostè s'ha convertit” vaig preguntar-li durant una entrevista a la ràdio. “Jo no diria que és una conversió -va respondre-; diria que és més aviat una evolució.” Homes lliures com ell són els que il·luminen i estimulen el nostre caminar a l'albada del nou mil·lenni i ens estimulen a continuar despullant, també nosaltres, el nou imperi.